

"หมี" ในประเทศไทย

Malayan Sunbear (หมีหมา, หมีคน)
Helarctos malayanus

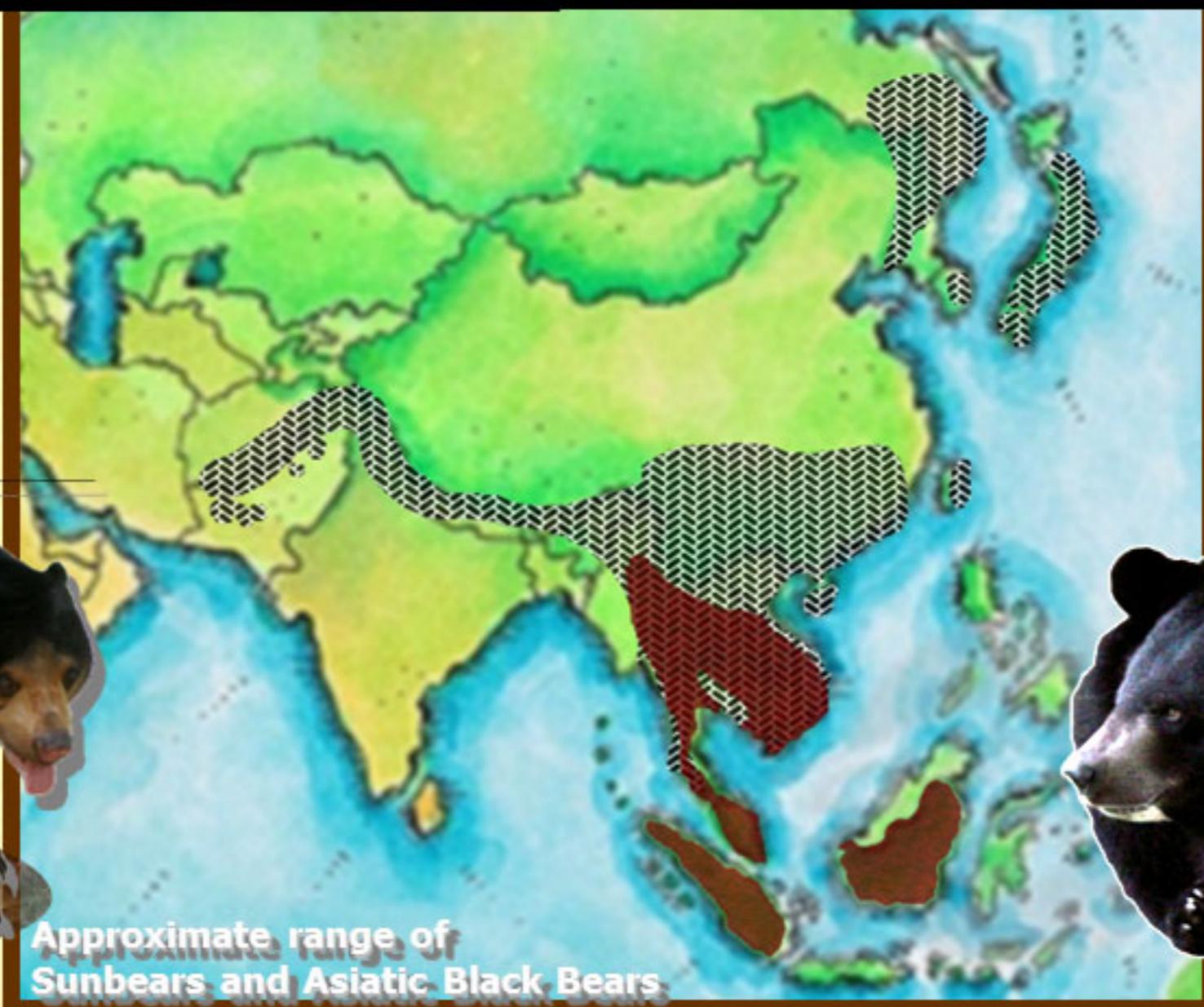
อายุขัย
ประมาณ 25 ปี
ขนาดตัวเต็มวัย
1-1.5 เมตร
น้ำหนัก
40-65 กิโลกรัม

www.wfft.org

Asiatic Black Bear (หมีคaway)
Ursus thibetanus

อายุขัย
ประมาณ 25 ปี
ขนาดตัวเต็มวัย
1.9 เมตร
น้ำหนัก
90-125

มูลนิธิเพื่อนสัตว์ป่า Wildlife Friends Foundation Thailand

การดํารงชีวิตของหมี

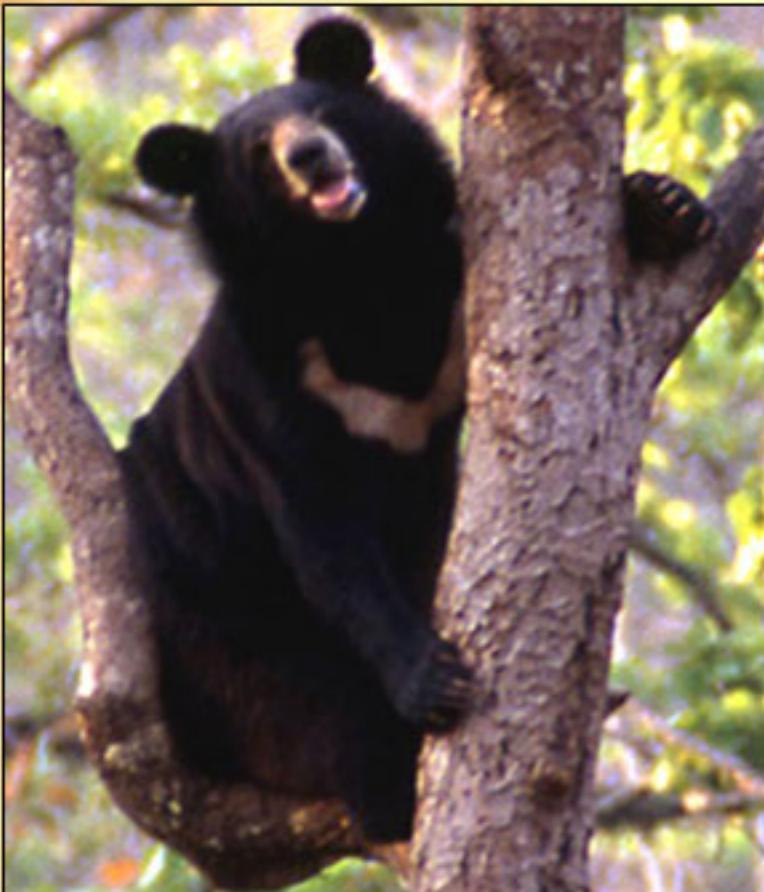
หมีเป็นสัตว์ที่ฉลาด มีพลังมาก ความจำดีและมีความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตในแหล่งที่อยู่อาศัยที่มีขนาดใหญ่ และถูกกาลต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป พากมันต้องจดจำสถานที่โดยเฉพาะแหล่งอาหาร พิชที่กินได้หรือไม่ได้ และต้องเรียนรู้บางสิ่งที่จำเป็นต้องหลีกเลี่ยงอย่างรวดเร็วซึ่งรวมไปถึงการถูกล่าจากมนุษย์ด้วย หมีทุกชนิดสามารถว่ายน้ำและปีนต้นไม้ได้เป็นอย่างดี(ยกเว้นหมีข้าวโลก) โดยเฉพาะหมีคน เนื่องจากมีขนาดตัวค่อนข้างเล็กและมีอุ้งเล็บใหญ่

โดยปกติหมีจะอยู่อย่างสันโดษ จะอยู่ด้วยกันเป็นคู่เพียงช่วงเวลาสั้นๆ ในช่วงฤดูผสมพันธุ์ แต่ที่เรามักเห็นหมีหมา(หมีคน)อยู่กันเป็นคู่อาจเป็นไปได้ว่านั้นเป็นสัตว์ที่มีคู่ครองเพียงตัวเดียว วัยเจริญพันธุ์ของหมีจะเริ่มเมื่ออายุ 3-5 ปี หมีหมาตั้งท้องประมาณ 3 เดือนครึ่ง ให้กำเนิดลูกครึ่งละประมาณ 2 ตัว ซึ่งน้ำหนักประมาณ 300 กรัม และมีเพียงหมีหมาเท่านั้นที่รู้จักวิธีการอุ้มลูกด้วยแขนหั้งสองข้าง

หมีมีความมีการผสมพันธุ์และให้กำเนิดลูกเป็นช่วงเวลา หมีเพศเมียมักจะเข้าไปอยู่ในโพรงหินหรือโพรงไม้ในช่วงต้นฤดูใบไม้ผลิ โดยปกติหมีมีความต้องการให้กำเนิดลูกขนาดเล็ก 2 ตัว ซึ่งมีน้ำหนักประมาณ 300 กรัม การอยู่รอดของลูกหมีจะขึ้นอยู่กับความสามารถของแม่หมีในการสอนทักษะการเอาชีวิตรอดให้กับลูก ปกติลูกหมีจะอยู่กับแม่ในช่วงแรกเกิดจนถึงหนึ่งปีครึ่ง หลังจากนั้นแม่หมีจะเตรียมตัวเพื่อผสมพันธุ์ครั้งต่อไป

แหล่งที่อยู่อาศัย

หมีค่วยเป็นสัตว์กลางคืนใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่บนต้นไม้เพื่อหาอาหารและนอนในโพรงต้นไม้หรือช่องหิน แหล่งที่อยู่อาศัยของหมีค่วยคือป่าบนภูเขาริมแม่น้ำ เช่นแม่น้ำโขง แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก เป็นต้น หมีค่วยสามารถอยู่บนต้นไม้ได้ดีกว่าสัตว์อื่นๆ ในวงศ์ Ursidae แม้กระทั่งเสือดำ ก็สามารถอยู่บนต้นไม้ได้ แต่ไม่สามารถล่าเหยื่อได้บนต้นไม้ หมีค่วยมีความสามารถในการเดินทางไกลมาก สามารถเดินทางได้ไกลถึง 100 กิโลเมตรต่อวัน แม้กระทั่งเดินทางจากประเทศไทยไปสู่ประเทศลาวและเวียดนาม

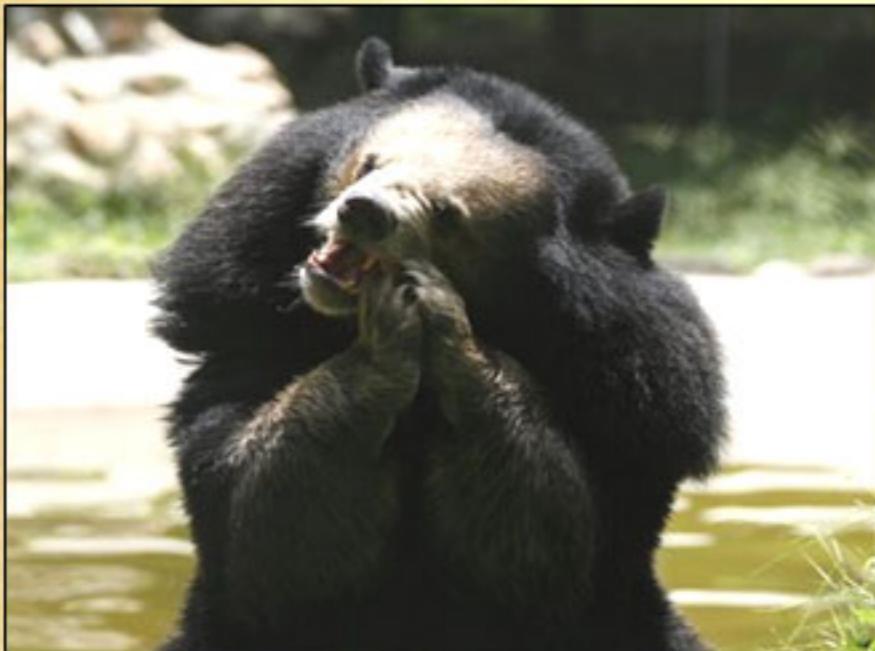
พigmans จะออกหากาหารในบริเวณกว้างและกินผลไม้หลากหลาย หมีมีบทบาทสำคัญในการกระจายเมล็ดพันธุ์พืชเพื่อให้กำเนิดป่าในธรรมชาติ

หมีหมาอาศัยอยู่ในป่าฝนเขตร้อนมักใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่บนต้นไม้โดยจะใช้อังเล็บ牙ในการปีนต้นไม้เพื่อหาผลไม้และรังของแมลง พigmans จะสร้างรังนอนบนกิ่งไม้สูงคล้ายกับลิงอุรังอุตัง บางครั้งพบว่ามีการหาใบไม้และกิ่งไม้ที่ตกลงมาบนพื้นดินเป็นอาหารอีกด้วย อาหารของพigmans สามารถหาได้ตลอดทั้งปีทำให้ไม่จำเป็นต้องมีการจำศีลในช่วงฤดูหนาว

อาหารหมี

น้านมหมีให้พลังงานมาก มีไขมันสูงถึง 46% ซึ่งในน้านมนุษย์มีเพียง 4% ทำให้ลูกหมีเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว

แม้ว่าหมีควายจะมีการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย มีการกินพืชเป็นอาหารแต่หมีควายก็ยังคงเป็นสัตว์กินเนื้อ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่หากินตอนกลางคืนส่วนใหญ่จะถูกหมีควายข่าอย่างรวดเร็ว ก่อนที่จะตกเป็นอาหารของมัน ถูกกาลและสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นปัจจัยในการเลือกอาหารหลักของหมีด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าหมีควายกินปลวกแมลงปีกแข็ง ตัวอ่อนของแมลง น้ำผึ้ง ผลไม้ ผลไม้แห้งเปลือกแข็ง และน้ำร้อนของแมลง น้ำผึ้ง ผลไม้ ผลไม้แห้งเปลือกแข็ง

หมีหมาจะกินพืชและผลไม้เป็นอาหารชั่วคราวไปถึงเห็ดและยอดปาล์มด้วย หมีหมาชอบน้ำผึ้งมาก มันจะใช้อุ้งเล็บเพื่อเปิดรังผึ้งให้น้ำผึ้งไหลออกมาก นอกจากนี้ยังกินแมลงหลายชนิด รวมทั้งปลวก สัตว์เลี้ยงคลาน สัตว์ฟันแทะ ไข่หรือสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็กที่ฝ่านเข้ามาเป็นอาหารด้วย โดยทั่วไปหมีหมาจะออกหากินเวลากลางคืนและนอนบนต้นไม้ในช่วงกลางวัน

www.wfft.org

มูลนิธิเพื่อนสัตว์ป่า Wildlife Friends Foundation Thailand

ประสาทสัมผัส

จมูกคือประสาทสัมผัสดีที่สุดของหมีซึ่งอาจดีกว่าในสุนัขด้วย
พากมันใช้การدمกลิ่นเพื่อหาอาหาร หาคู่ และหลีกเลี่ยง
อันตราย นอกจากนี้หมียังใช้การدمกลิ่นเพื่อการสื่อสารอีกด้วย
กลิ่นของตัวไม้และพืชจะทำให้หมีตื่นตัว ดังนั้นที่อยู่ของมีจึง
ควรเปิดโล่งและมีอากาศถ่ายเทได้ดี

หมีมีการมองเห็นที่ดีและสามารถมองเห็นสีได้ ซึ่งจะช่วยในการเลือกอาหาร เช่น สีของผลไม้ หมีสามารถมองเห็นได้กว้างด้วยตาหั้งสองข้างทำให้ช่วยประมาณระยะทาง ได้ดี หมีส่วนใหญ่จะตื่นตัวเวลากลางคืนตามธรรมชาติ จึงเหมาะสมเป็นพิเศษสำหรับใช้มองในตอนกลางคืน

การได้ยินของหมีดีกว่านกชัย หมีเหมือนสุนัขคือไวต่อเสียง หมีคนจะเคลื่อนที่ช้าๆ พิงอย่างระมัดระวังก่อนจะหันหน้าไปมอง

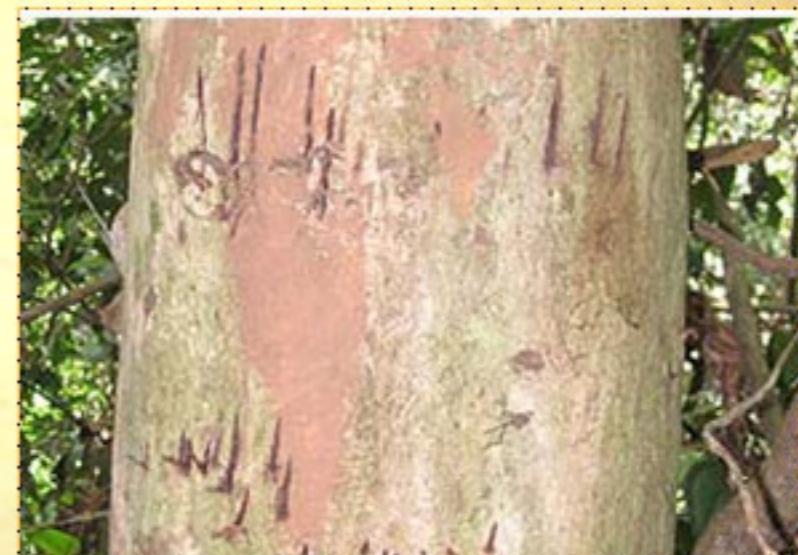
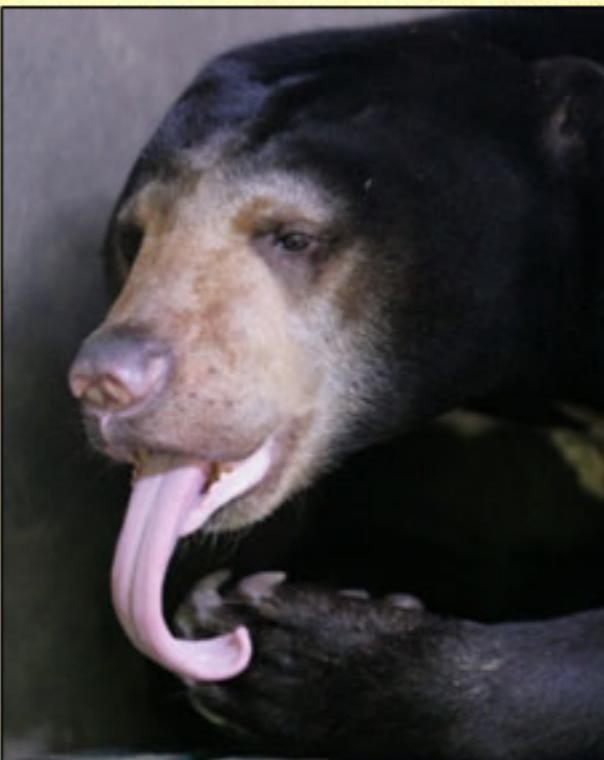
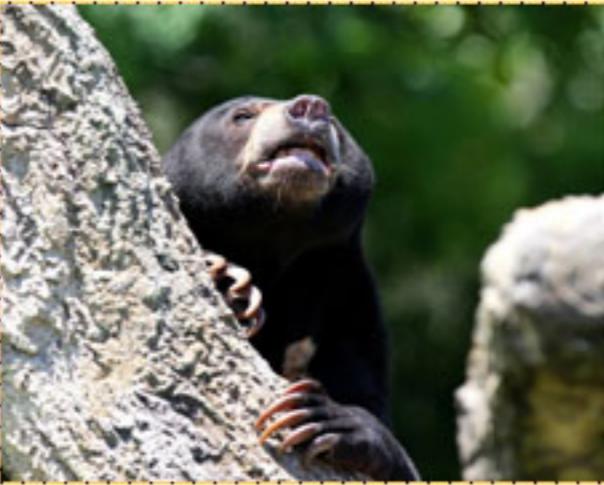

ลินและเล็บ

นอกจากประสาทสัมผัสที่ดีแล้ว หมียังมีวิวัฒนาการอื่นเพื่อประโยชน์ในการอยู่รอด

โดยเฉพาะหมีหมาชิงใช้ชีวิตอยู่บนต้นไม้มากที่สุด มีอวัยวะที่พัฒนาเพื่อใช้ในการปีนต้นไม้ และขุดรังปลวก มะพร้าว และอาหารอื่นที่จำเป็นต้องเปิดเพื่อเอาส่วนที่อยู่ด้านในออกมาก ขนาดของอุ้งเล็บหมีจะมีความสัมพันธ์กับขนาดลำตัว ฝ่ามือ ฝ่าเท้า และมีการปรับตัวร่วมกันเป็นอย่างดีเพื่อการเคลื่อนที่บนพื้นดินและบนต้นไม้

หมีส่วนใหญ่มีลิ้นยาวเพื่อให้สามารถกินอาหารที่เข้าถึงได้ยาก หมีหมาจะมีลิ้นที่ดีมากเพื่อใช้ในการกินน้ำผึ้ง นด ปลวก และอาหารอื่นที่มีความละเอียดอ่อน

การสื่อสารของหมี

การสื่อสารของหมีมีการพัฒนาที่ดีทั้งเรื่องการร้อง การมอง ชิ่งดีพอๆ กับเรื่องการดมกลิ่น โดยปกติหมีจะอยู่อย่างเงียบๆ การร้องของหมีจะมีลักษณะที่หลากหลายเมื่อเจอกับหมีตัวอื่น หมีเคยมีการร้องที่มีลักษณะเฉพาะคือจะใช้ลิ้นแตะที่เพดานปากเพื่อแสดงถึงความพอใจในขณะที่หมีหมายจะมีเสียงร้องคล้ายแพะ แม่หมีจะร้องตอบเสียงครางร้องไห้ และเสียงหึ่งๆ ของลูกหมี

หมีจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวขึ้นฝ่ายตรงข้ามโดยการจ้องมองและยืนด้วยขาหลังทั้งสองข้าง ส่งเสียงคำรามและอ้าปากกว้างให้เห็นพื้น หากพฤติกรรมดังกล่าวไม่ได้ผลอาจทำให้เกิดการต่อสู้กันจนได้รับบาดเจ็บ

หมีสามารถรับรู้ได้โดยการดมกลิ่นเพื่อให้รู้อาณาเขตของหมีตัวอื่นและใช้ในการหาคู่เมื่อถึงช่วงเวลาผสมพันธุ์

แหล่งที่อยู่อาศัยถูกทำลาย

หมีเป็นสัตว์ที่ฉลาดและน่าสนใจ มีการปรับตัวที่ดีเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมได้ แต่อย่างไรก็ตามในช่วง 100 ปีที่ผ่านมา ความขัดแย้งและการหาผลประโยชน์ของมนุษย์มีผลทำให้จำนวนและการกระจายของหมีหายชนิดลดลงมากกว่า 50% สำหรับข้อมูลประชากรของหมีหมาในปัจจุบันมีเพียงเล็กน้อยแต่สำหรับจำนวนหมีค้ายในปัจจุบันเชื่อพบว่ามีเพียง 50,000 ตัวเท่านั้น

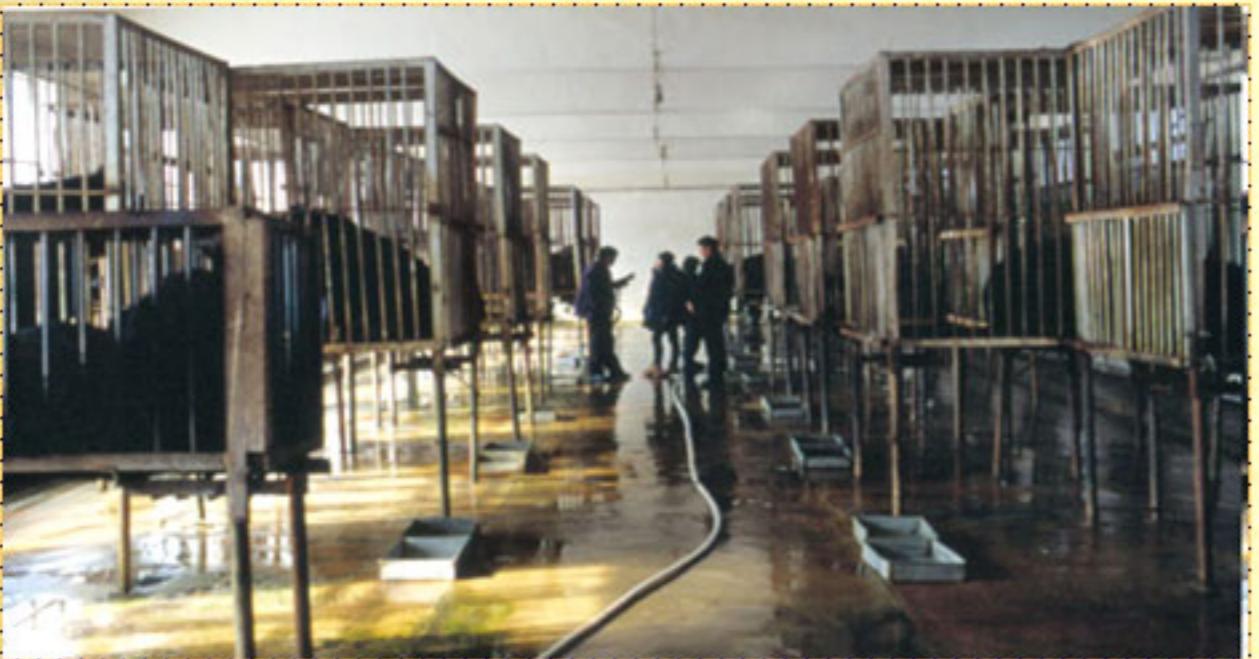
ประชากรหมีในเอเชียอยู่ในสถานะที่กำลังใกล้จะสูญพันธุ์ มีเพียงไม่กี่โครงการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อนรักษาหมีโดยตรงและใช้กฎหมายในการคุ้มครอง นอกจากนี้การตัดไม้ทำลายป่าเพื่อสร้างถนน ชุมชน เมือง และพื้นที่เกษตรกรรมยังก่อให้เกิดความเสียหายในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ การเผาไหม้จากการตัดไม้และการเกษตรทำให้เกิดอันตรายกับชนิดและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ดังกล่าวด้วย

ปัญหาการคุกคามหมีและสัตว์ป่าคือการทำลายแหล่งที่อยู่อาศัยอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง หมีในธรรมชาติถูกจับมาอยู่ในสวนสัตว์และคณะละครสัตว์ บางตัวถูกนำเนื่องจากความต้องการขน เนื้อ ถุงน้ำดี และอุ้งเล็บ ถูกนำไปเลี้ยงตามฟาร์มเพื่อเจ้าอาณาจักรใช้ในการแสดงโชว์ต่างๆ

ฟาร์มน้ำดีนมี

อวัยวะหลายส่วนของสัตว์ถูกนำไปใช้ในการทำยา raksha โรคโดยแพทย์แผนจีน ซึ่งหนึ่งในนั้นคือน้ำดีจากถุงน้ำดีของหมี ซึ่งความจริงแล้วในการผลิตยาไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้น้ำดีจากหมีเลย

การจับสัตว์จากป่านั้นเป็นวิธีการที่ใช้ตันทุนถูกและง่ายกว่าการผสมพันธุ์สัตว์ขึ้นเอง และการสกัดน้ำดีจากหมีนั้นก็เป็นเรื่องของมนุษยธรรมดังนั้นจึงควรมีการคุ้มครองสวัสดิภาพของสัตว์และการอนุรักษ์ที่จริงจังเกิดขึ้น การค้าขายสัตว์ป่าที่ผิดกฎหมายโดยใช้เส้นทางจากประเทศไทยไปสู่ประเทศจีนนั้นมีเป็นจำนวนมาก หมีบางตัวที่อยู่ในมูลนิธินี้ก็มาจากการค้าดังกล่าวด้วย

www.wfft.org

มูลนิธิเพื่อนสัตว์ป่า Wildlife Friends Foundation Thailand

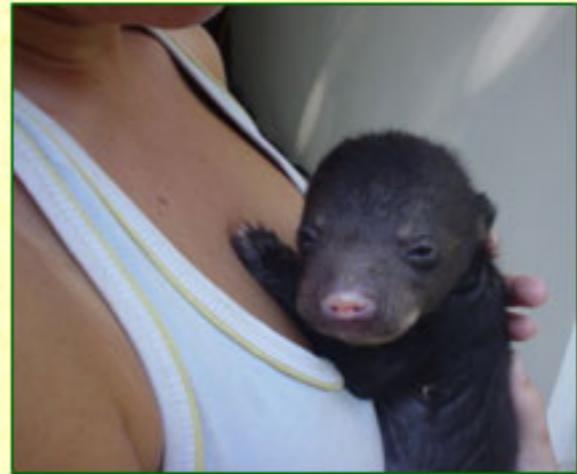
สัตว์ป่า & สัตว์เลี้ยง

ในประเทศไทยการนำสัตว์ป่ามาเลี้ยงไว้ในครอบครองนั้นเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย แต่ประชาชนยังขาดความรู้ในเรื่องของกฎหมายดังกล่าวและการบังคับใช้ก็ยังไม่เข้มงวดนัก ทำให้เกิดปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่าและมีสัตว์ป่าอีกหลายพันตัวที่ต้องถูกคุณชั่ง

สัตว์ป่ามักถูกจับมาตั้งแต่ยังเล็กซึ่งแน่นอนว่าแม่ของพากมันต้องถูกฆ่าเสียก่อน เจ้าของหลายคนพยายามกำจัดสัตว์ป่าที่เลี้ยงไว้หลังจากเลี้ยงได้เพียงเวลาสั้นๆ เนื่องจากต้องให้อาหารและดูแลสัตว์ดังกล่าวอย่างมาก หรืออาจเป็นเพราะสัตว์เหล่านี้เมื่อโตขึ้นจะตัวใหญ่และดุร้ายจนไม่สามารถควบคุมได้ แน่นอนว่ากรณีของหมีก็เป็นเช่นนั้นด้วยซึ่งสุดท้ายแล้วก็มักจะถูกนำไปปล่อยตามวัดหรือศูนย์ช่วยเหลือสัตว์ หมีหลายตัวที่มูลนิธิเพื่อนสัตว์ป่าก็เคยเป็นสัตว์เลี้ยงหรืออยู่ที่วัดมาก่อนเช่นกัน

หมีที่อยู่ในวัดต่างๆ

ลูกหมีที่มนุษย์นำมาเลี้ยง

หมีถูกขังในกรงขนาดเล็ก

บางคนซื้อสัตว์มาจากการพ่อค้าเนื่องจากความสนใจและความสงสารและนำสัตว์ดังกล่าวมามอบให้ศูนย์ช่วยเหลือสัตว์ แต่นี้ถือเป็นการสนับสนุนการค้าขายสัตว์ป่าอย่างหนึ่งซึ่งจะทำให้พ่อค้านำสัตว์ป่าอีกมาขายอีกต่อไปเรื่อยๆ

www.wfft.org

มูลนิธิเพื่อนสัตว์ป่า Wildlife Friends Foundation Thailand

การใช้สัตว์ป่าเพื่อความบันเทิง

- 1) ถ่ายรูปกับหมีที่ประเทศไทย
- 2) การขึ้นหมีเป็นเหยือกที่ประเทศไทย
- 3) การแต่งกายตลกของขันที่ประเทศไทย
- 4) ระบำหมีที่ประเทศไทย
- 5) การแสดงโขช์หมีที่ประเทศไทยโดยนีเชีย
- 6) ระบำหมีที่ประเทศไทยโดยนีเชีย
- 7) บ่อหมีขนาดเล็กที่พาต้า กรุงเทพมหานคร
- 8) สวนสัตว์ที่ผิดกฎหมายตามรีสอร์ฟที่จังหวัดชุมพร

นอกจากช้าง จระเข้ ลิง และอุรังอุตังที่ถูกนำมาฝึกเพื่อสร้างรายได้ให้กับมนุษย์แล้วยังมีหมีอีกจำนวนมากที่อยู่ในสวนสัตว์ที่ไม่ได้มาตรฐานหัวประเทศไทย ปกติแล้วหมีเหล่านี้จะอยู่ในบ่อคอนกรีตที่นักท่องเที่ยวจะสามารถมองและขวางปาสิ่งของลงไปได้ บ่อที่หมีอยู่นี้จะถูกสร้างให้สามารถเก็บเสียงดูดกลิ่นของเสียจากหมีและอาหารที่เน่าเสียได้ ในพื้นที่จำกัด สภาพแวดล้อมที่ตึงเครียดและกลิ่นเหม็นจะทำให้คุณภาพชีวิตของหมีเหล่านี้แย่ พากมันไม่ได้รับน้ำดื่มที่สะอาด อาหารที่เน่าเสมและการดูแลที่ดีจากสัตวแพทย์

หมีบางตัวที่มูลนิธิเพื่อนสัตว์ป่าช่วยเหลือไว้ได้มาจากสวนสัตว์ที่ให้หมีถ่ายรูปกับนักท่องเที่ยว บางตัวถูกล่ามโซ่ไว้กับต้นไม้เป็นเวลาเกือบ 6 ปี เพื่อใช้สร้างความบันเทิงให้กับนักท่องเที่ยวตามรีสอร์ฟต่างๆ

อาหารป่า

เนื้อหมีมีประโยชน์สามารถช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางเพศและเสริมสร้างสุขภาพ ชุปอุ้งตีนหมีตามภัตตาคารอาหารจีน ย่องกง และได้หัวนมีราคาแพงหลายร้อยดอลลาร์

นักท่องเที่ยวชาวเกาหลีได้ “ได้หัวน แลเจ็น” ที่ใช้บริการในภัตตาคารของประเทศไทยส่วนใหญ่คิดว่าการฆ่าหมีและนำมาทำอาหารในหันที่จะทำให้เนื้อหมีมีรสชาติดี ปัจจุบันราคาอาหารที่ทำจากเนื้อหมีอยู่ที่ประมาณ 9,000 ดอลลาร์สหรัฐ

บางภูมิภาคของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการค้าเนื้อหมีคนเป็นจำนวนมาก สัตว์ส่วนใหญ่จากพื้นที่นี้จะถูกส่งไปขายในประเทศไทยและเกาหลี

ในหลายประเทศมีการออกกฎหมายห้ามน้ำสัตว์ที่อยู่ในสถานะใกล้สูญพันธุ์มาประกอบอาหารตามภัตตาคารแต่ยังขาดการบังคับใช้เท่าที่ควรและการค้าเหล่านี้ก็ยังให้ผลกำไรที่ดีในพื้นที่ที่มีชาวจีนและชาวเกาหลีอาศัยอยู่

สวัสดิภาพของสัตว์ในการขึ้น

สัตว์ที่ถูกคุณชั่งควรอยู่ในกรงที่ประกอบด้วยลักษณะดังนี้

- พื้นที่ (SPACE)

ควรมีพื้นที่เพียงพอเพื่อให้มีพกติกรรมตามธรรมชาติ โดยพิจารณาถึงพื้นที่ที่ใช้ในการบินและการต่อสู้ของสัตว์ด้วย

- ที่พักอาศัย (SHELTER)

เพื่อให้สัตว์สามารถหลบฝน แสงแดด ความร้อน และความหนาวเย็นได้

- พื้นผิว (SUBSTRATE)

เลือกพื้นผิวให้เหมาะสมสำหรับการเดิน ปีน หรือพักผ่อน พื้นผิวที่ล้ำบาก (เช่น พื้นคอนกรีต เปล็อย) ควรหลีกเลี่ยง

- ความปลอดภัย (SAFETY)

ต้องมั่นใจได้ว่าห้องสัตว์และมนุษย์มีความปลอดภัย

www.wfft.org

มูลนิธิเพื่อนสัตว์ป่า Wildlife Friends Foundation Thailand

หลักสวัสดิภาพ 5 ประการ

สัตว์ที่อยู่ในความดูแลของมนุษย์ควรมีลักษณะดังนี้

- ปราศจากความหิว กระหาย และการให้อาหารที่ไม่ถูกต้อง โดยการได้รับน้ำสะอาดและอาหารเพื่อสุขภาพและความแข็งแรง
- ปราศจากความไม่สะอาดสบายนั่นเองมาจากการล้วงและการแผลล้มโดยไม่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม รวมทั้งที่พักอาศัยและที่พักผ่อนต้องสบายนะ
- ปราศจากความเจ็บปวด การบาดเจ็บ และโรคภัย โดยมีการป้องกัน หรือวินิจฉัยและรักษาอย่างรวดเร็ว
- มีอิสระในการแสดงพฤติกรรมตามปกติของสัตว์ โดยมีพื้นที่เพียงพอ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม และมีเพื่อนที่เป็นสัตว์ชนิดเดียวกัน
- ปราศจากความกลัวและความทุกข์ทรมาน โดยสร้างความมั่นใจและหลีกเลี่ยงการทรมานทางจิตใจ

www.wfft.org

มูลนิธิเพื่อนสัตว์ป่า Wildlife Friends Foundation Thailand